

THE GILLETTE MARRIAGE

FERDINANDO FREGA

GILLETTE-HJÓNABANDIÐ

THE FAMILY · 16

Hjónabandið

Þegar hann gekk mátti, þótt hann væri karlmaður, enn sjá glæsileikann og líkamsburðinn frá því hann var liðsforingi í hernum, en einnig uppeldið sem hann hafði hlotið í heimavistarskóla, þar sem ein regla réð ríkjum: talaðu lítið og hlustaðu á allt.

Hann var tuttugu og sjö ára þennan október árið 1962 þegar hann sá hana ganga inn í tóbaksbúðina þar sem hann vann og heillaðist samstundis.

Hávaxin, glæsileg, ótvírætt suðræn í útliti, með þetta stríðnislega augnaráð sem aðeins konur kunna að senda. En hún var aðeins sextán ára. Hún hét Giovanna, en fyrir alla í fjölskyldunni var hún alltaf Gianna.

Hann spurði viðskiptavininn strax um hana: hver hún væri, um fjölskyldu hennar, hvaðan hún kæmi. Hann gaf aldri hennar lítinn gaum. Á þeim árum var slíkt hjónaband blessað þrisvar: af fjölskyldunum, af kirkjunni og af samfélaginu. Það var kynnt sem leið til að koma dætrunum fyrir, en í raun voru það aðeins synirnir sem verið var að koma fyrir.

Faðir hennar vann hjá járnbrautunum. Móðir hennar átti virta saumastofu í bænum, þar sem saumakonur störfuðu og saumaðar voru flíkur fyrir mektarfjölskyldur sem kröfðust fyrsta flokks handverks og borguðu ríkulega fyrir það.

Gianna átti eina systur til, Francesca, næstum tveimur árum eldri. Yfirveguð og róleg, eiginleiki sem hún býr enn yfir í dag.

Þegar myndin var orðin heil bað faðir minn viðskiptavininn að kynna hann fyrir þessari fjölskyldu. Hann vildi fá móður mína fyrir eiginkonu. Hann vildi kvænast henni. Hann vildi hana.

Og þannig gengu þau í hjónaband í apríl 1963.

Í hvert sinn sem hann lofaði kosti eiginkonu sinnar við móður hennar brosti hún og sagði að það væri ekki satt, því að Gianna væri góð leikkona sem bæði aldrei um leyfi. Hún tæki einfaldlega það sem hún vildi.

Það tók föður minn innan við þrjá mánuði að skilja að hann myndi aldrei geta mótað þessa stúlku eða steipt hana í það mót sem hann ímyndaði sér. Hún var einfaldlega kona með skýrar hugmyndir, og hún var fljót að gera honum það líka ljóst.

Einn daginn sló hann hana utan undir. Það var hegðun sem tíðarandinn viðurkenndi sem rétt karlmannsins innan fjölskyldunnar.

En hún missti ekki stillinguna.

Hún gekk út og fór í hnífaverslun, þar sem hún keypti kjötexi og slátrarahníf.

Hún sneri aftur heim, horfði á föður minn og sagði:

„Ef þú reynir þetta einhvern tíma aftur kem ég um nóttina og drep þig.“

Það var hvorki dramatík né hik í rödd hennar. Aðeins vissa.

Vissan um að hún myndi gera það.

Í fimmtán daga svaf hann inni í húsinu, læstur inni í sérherbergi, og kom aðeins út þegar hann var viss um að hættan væri liðin hjá.

Og það var eina fordæmið.

Þau fluttu til Cosenza, þrjú hundruð kílómetra frá Reggio Calabria.

Á þeim tíma var engin hraðbraut, og ferðin tók næstum sex klukkustundir eftir sveitavegum og gegnum endalaus umferð í smábæjum.

Tvö augnatillit.

Innan við þrjár mínútur.

Það nægði til að ráða framtíð, innan ástar sem myndi endast líkamlega í sextíu og tvö ár en verða eilíf í því sem þau gerðu og innra með okkur, börnum þeirra.

Cosenza – 1963

Þau leigðu heimili við Corso Italia, miðsvæðis í borginni, þar sem nóg var af verslunum og almenningssamgöngum. En þegar hveitibrauðsdagarnir voru á enda var afturhvarfið til hversdagslífsins áfangi sem enginn þekkti.

Á hverjum mánudegi fór faðir minn að heiman klukkan tvö um nóttina til að ná til fyrsta viðskiptavinarins klukkan átta fyrir utan verslun. Hann ók þrjú hundruð kílómetra og vann svo, yfir vikuna, dag eftir dag, sífellt nær heimilinu, uns hann náði því aftur á föstudagskvöldi.

Á meðan var móðir mín svo lánsöm að kynnast Nora Formisano, sem bjó beint á móti heimili hennar, og þær urðu vinkonur.

Nora var kona á sama aldri og móðir hennar sjálfrar og varð henni eins og móðir.

Hún var af napólískri aðalsætt og gift háttsettum embættismanni í innanríkisráðuneytinu sem gegndi störfum á svæðinu. Hún átti líka þrjú börn, aðeins lítillaga yngri en móðir mín.

Henni trúði móðir mín einn morguninn fyrir því að blæðingarnar hefðu dregist undarlega. Hún hafði alltaf verið regluleg.

Eftir að hafa heyrt hana útskýra að hún skildi ekki hvers vegna hún þyrfti sífellt að pissa faðmaði Nora hana og sagði:

„Dóttir mín, þú ert ólétt.“

Þegar faðir minn kom heim ákvað hún að segja ekkert.

Hún vildi sjá viðbrögð hans, en hún beið með að segja honum það fram að páskaum.

Og það gerði hún.

Hún rétti honum páskaeggjð hans og sagði:

„Ég er ólétt. Við verðum að flytja til Reggio Calabria. Ég vil ekki að barnið mitt fæðist hér. Ég vil hafa fjölskylduna mína við hlið mér.“

Flutningurinn var ekki svo einfaldur.

Hann krafðist samþykkis fyrirtækisins af vinnutengdum ástæðum og var aðeins hægt að framkvæma hann eftir það.

Faðir minn hélt að hann gæti unnið sér tíma.

En í desember 1963 steig móðir mín upp í rútu og fór ein síns liðs heim til foreldra sinna, þar sem hún fæddi Teresa 11. janúar 1964.

Þegar Teresa fæddist og fréttirnar bárust um fjölskylduna biðu ættingjarnir í margar vikur áður en þeir komu í heimsókn.

Það særði stolt hennar sem konu og varð til þess að hún tók ákvörðun um framtíðina.

Samband hennar við tengdamóður og mágkonu yrði aldrei samt aftur.

Reiðin sat eftir, hamin á bak við augun.

Á meðan fór beiðnin um flutning sína leið, og í maí 1964 fékk faðir minn sína aðra páskagjöf.

Móðir mín átti von á öðru barni.

Reggio Calabria – 1964

Í september 1964 kom flutningurinn hjá fyrirtækinu loks í gegn og þau fluttu til Reggio Calabria.

En hið ljúfa samband sem hún hafði vænst að eiga við móður sína varð aldrei að veruleika. Móðir hennar var ráðrík og lét aldrei vald sitt eða myndugleika eftir neinum. Faðir hennar var sá eini sem dekraði við hana og lét allt eftir henni, og allt sem hún gerði síðar var undir honum komið.

Það var 21. febrúar 1965.

Fótboltavöllur.

Reggina gegn Cosenza.

Faðir minn og frændi minn voru í stúkunni þegar þulurinn tilkynnti að ákveðinn Vincenzo Frega væri beðinn að koma að innganginum vegna áríðandi skilaboða.

Hann hélt að þetta væri grín og sat kyrr.

Þá kom önnur tilkynningin:

„Vincenzo, við getum ekki stöðvað leikinn og við getum ekki heldur stöðvað fæðingu konunnar þinnar. Værirðu til í að fara heim? Sonur þinn er að fæðast.“

Allir hlógu.

Vandræðalegur þóttist hann ekki vera maðurinn sem um ræddi.

Ég kom í heiminn með blessun föður míns.

„Þú vildir son og hann er kominn. En þessi verður kross lífs þíns.“

Allir fengu fréttirnar strax, og þeir mættu eins og vitringarnir þrír.

Fæðing sonar þótti atburður sem tryggði að ættarnafnið lifði áfram, en enginn staldraði nokkurn tíma við til að hugsa um að karlmaður án konu er ófullkominn.

Ég átti eftir að verja næstu sextíu og tveimur árum í að útskýra það.

Þegar öllu er á botninn hvolft er krossinn betri en hamar og sigð.

Það var allt sem ég þurfti til að skilja starfsbróður minn frá því fyrir tvö þúsund árum og vita hvernig málum gæti verið háttað þarna uppi.

Reggio Calabria – 1965

Gianna er aðeins nítján ára.

Hún á tvö börn, eiginmann sem vinnur hjá Gillette, og hefur nákvæmlega enga löngun til að verða húsmóðir.

Reglur heimilisins eru þegar settar.

Launin og öll fríðindi fyrirtækisins fara um hennar hendur.

Faðir minn lifir á endurgreiddum útgjöldum frá Gillette því að hann er alltaf að vinna og situr aldrei aðgerðalaus að klóra sér í pungnum.

Hún fer að fylgjast með gjaldeyrismörkuðunum því að í hverjum mánuði vinnur faðir minn sölukeppni á Ítalíu og höfuðstöðvarnar í Mílanó senda gullpund í verðlaun.

Svo sendir sölustjórinn heilt svefnherbergissett heim til þeirra.

Ekta beykiviður.

Innbyggð rúm.

Dýnur.

Koddar.

Teppi og sængur.

Sumarrúmföt og vetrarrúmföt.

Allt er hannað í einstökum stíl sem gerir fólk orðlaust í hvert sinn sem sagan er sögð.

En hún er hrædd.

Hún sér engan stöðugleika.

Og hver gæti láð henni það?

Á föstudagskvöldi, um leið og faðir minn gengur inn um dyrnar, segir hún:

„Ég á tvö börn. Ég vil nýjan bíl.“

„En þú ert ekki með bílpróf. Hvernig ætlarðu að keyra hann?“

„Á morgun kaupir þú handa mér nýjan bíl. Ég vil Simca 1000. Fimm dyra.“

Enginn gat haldið aftur af henni.

Hefði einhver reynt það hefði lífið orðið að lifandi helvíti.

Besta lausnin var að fara á bílasöluna daginn eftir, skrifa ávísun upp á eina milljón og átta hundruð þúsund lírur, kaupa trygginguna og afhenda lyklana.

Það reyndist rétt ákvörðun.

Tólf dögum síðar var hún komin með bílpróf.

Enginn komst nokkurn tíma að því hvernig hún fór að því.

Á meðan átti faðir hennar allar fasteignirnar sem saumastofa móður hennar var í.

Hann hafði veikan blett fyrir uppáhaldsdóttur sinni.

Það tók aðeins nokkrar mínútur.

„Pabbi, gerðu pláss fyrir mig á saumastofu mömmu. Innan sex mánaða opna ég garn- og smávöruverslun.“

Þau tvö komust að samkomulagi.

Með örfáum leikjum flutti afi minn eiginkonu sína í sérstakt rými og lét dóttur sína fá tvö sjálfstæð verslunarrými.

Hún fór heim og sagði föður mínum að hún þyrfti þrjár milljónir líra.

Og að hann ætti að biðja foreldra sína um peningana með þeirri afsökun að þau vildu kaupa hús.

Faðir minn lék með.

Peningarnir komu.

Og skiltið fyrir ofan verslunina líka:

LANA BBB DI GENNY

En hún þurfti líka verslunarleyfi frá borginni, og það hafði hún ekki.

Undir lok sjöunda áratugarins var skriffinnskan ekki beinlínis skilvirk.

Hún var göng sem lágu inni í stjórnmalunum og ferðuðust um stjórnmalin.

Þennan mánudagsmorgun bað hún föður minn að taka sér frí og vera heima hjá okkur.

Svo fór hún.

Eins og vindur sem blæs yfir eyðimörkina.

Þú finnur hann hreyfast, en þú hefur ekki hugmynd um hvaðan í andskotanum hann kom.

Hún fór í ráðhúsið.

Þar hitti hún fyrir skrifstofumann sem var nánast farinn að hlæja að henni þegar hún bað um leyfið.

Það næsta sem nokkur vissi var að hún hafði gripið í jakkaboðunga hans, dregið hann hálfan út um afgreiðslulúguna, og fimm manns reyndu að slíta hana af honum.

Í sömu svifum vildi svo til að borgarstjórinn átti leið hjá.

Hann hét Pietro Battaglia.

Síðar sat hann nokkur kjörtímabil á ítalska þinginu.

Hann fylgdist með atvikinu, tók undir handlegg móður minnar og bauð henni inn á skrifstofu sína.

Tíu mínútum síðar gekk hún út með verslunarleyfi samkvæmt töflu XV.

Til skýringar: það var sú tegund leyfis sem þurfti á Ítalíu til að opna risamarkað – hæsta stigið, yfirleitt ómögulegt að fá án pólitískra tengsla.

Reksturinn fór á flug.

Sölufulltrúar stóðu í röðum fyrir utan.

Einn starfsfélagi sagði loks við föður minn:

„Veistu, það er kaupkona í Reggio Calabria sem gerir öllum sölufulltrúum lífið leitt.“

Og faðir minn svaraði:

„Já, ég veit. Margir hafa sagt mér frá henni.“

En hann sagði aldrei að hún væri eiginkona hans.

Verslunin öðlaðist eigið líf.

Fólk kom úr öllum hverfum borgarinnar til að versla þar.

Konan sem greip menn í jakkaboðungana og skellti þeim upp að veggnum.

Hvort þeir voru opinberir starfsmenn eða mafíósar skipti litlu máli.

Nafn hennar ómaði um alla borgina.

Eiginkona GILLETTE-MANNSINS.

Stjórn

Einn morguninn gerði vörubílstjóri gáleysislega hreyfingu á breiðgötu í borginni.

Vörubíllinn krækti í hurðina á bíl móður minnar og reif hana af.

Flautið hennar breytti engu.

Bílstjórinn áttaði sig aldrei á því hvað hafði gerst og hélt áfram leiðar sinnar á meðan bíllinn varð fyrir töluverðum skemmdum.

Loks stöðvaði hann og steig út á götuna, æpandi að þessar helvítis konur kynnu ekki að keyra.

Hann lýsti því hástöfum yfir að konum væri betra að vera heima og ala upp börn.

Síðan horfði hann beint á móður mína þar sem hún sat undir stýri og jós yfir hana svívirðingum og hótunum að hætti mafiósa.

Í aftursætinu vorum við systir mín, hún fjögurra ára og ég þriggja ára.

Hún sagði okkur að hreyfa okkur ekki.

Að hún kæmi strax aftur.

Við komumst aldrei að því nákvæmlega hvað gerðist fyrir utan.

Það eina sem við vitum er að mafiósinn endaði á hnjónum fyrir framan móður mína, kyssti á hönd hennar og bað fyrirgefningar.

Næstu daga fjölgaði viðskiptavinum verslunarinnar ótrúlega.

Svo margir komu inn um dyrnar að faðir minn spurði loks hvort hún legði rétta álagningu á vörurnar eða gæfi þær einfaldlega.

Áður en hann náði einu sinni að setjast niður heima sagði hún:

„Farðu á morgun til Fiat-umboðsins og keyptu handa mér hvítan FIAT 124 Special, 1400-vél, fjögurra dyra.“

„En Gianna,“ svaraði faðir minn, „veistu hvað hann kostar?“

„Þrjár milljónir sex hundruð og fimmtíu þúsund lírur. Þú borgar núna. Þegar tryggingarféð kemur fyrir Simca-bílinn, sem ekki er hægt að gera við, endurgreiði ég þér.“

Það nægði.

Innan við tólf klukkustundum síðar stóð glænýr bíllinn fyrir utan.

Það kom aðeins ein athugasemd:

„Mér er sagt að þessi bíll sé notaður í Kalabríu í rán af því að hann er hraðskreiður og viðbragðsfljótur. Til hvers þarftu hann?“

Hún horfði alvarleg á hann og svaraði:

„Þú munt sjá.“

Og þegar hann fór til vinnu á morgnana spurði hún alltaf:

„Hvert ferðu í dag? Hvar borðarðu hádegismat?“

Hann svaraði að hann yrði kannski hundrað og tuttugu kílómetra í burtu.

Og við þrjú birtumst þar óvænt.

Hann hélt að það væri ást.

Hún var einfaldlega að gæta eigna sinna.

Síðan, þar sem hún vildi ekki missa vanann, reyndi hún að færa þetta sama stjórnkerfi yfir á mig.

Hvorugt okkar vann nokkurn tíma.

Ekki hún.

Ekki ég.

Hún trúði því að stjórn væri beitt með sviptingu og barsmíðum.

Hið fyrra hafði lítil áhrif á mig því að ég beindi þörfum mínum strax að einhverju öðru, og það gerði hana brjáláða.

Hið síðara fann ég einfaldlega ekki.

Ég brást ekki við.

Ég grét ekki.

Ég bölvaði ekki.

Ég hafði stjórn á sársaukanum.

Árum síðar átti þessi sama stjórn eftir að hjálpa mér að sigrast á öðrum erfiðleikum.

Hún trúði því alltaf að við værum eins.

En hún sætti sig aldrei við að hluti af mér tilheyrði föður mínum.

Og hann vann með staðreyndum.

Og í þögn.

Vettvangur

Símtal frá umdæmisstjóranum á föstudagskvöldi, eftir að vikulegum sölutölum hafði verið skilað, gaf honum ástæðu til umhugsunar: hans hátign, sölustjóri Gillette Italia, Raffaele Di Tullio, ætlaði að verja þremur dögum með honum á vettvangi, og fundurinn var ákveðinn á mánudagsmorgni kl. 7.30 á Excelsior-hótelinu í Reggio Calabria.

Á dagskrá vikunnar voru söluheimsóknir um alla borgina og nokkrar heimsóknir í nærliggjandi úthverfi. Þar sem komið var fram í miðjan júlí og allir vissu hve heitt gat orðið á svæðinu laumaði móðir mín annarri skyrtu í töskuna hans og sagði honum að fyrir hádegismat væri gott að fríska sig upp og skipta um föt.

Hann mætti á fundinn í fullum skróða: óaðfinnanleg blá jakkaföt, ljósblá skyrti, bindi og öll sú virðing sem manninum sem hafði ráðið hann bar.

Það var ákaflega heitur dagur, og báðir mennirnir svitnuðu í gegnum fötin. Samt snerist ekkert samtal í heimsóknunum um sölutölur. Umræðan snerist um hvort hann væri hamingjusamur, hvernig honum liði í fjölskyldulífinu og hvernig hann væri að aðlagast fyrirtækinu.

Daginn eftir sneri faðir minn aftur fyrir annan dag vettvangsheimsóknarinnar. Hvort sem það var vegna þess að hann las ekki rétt í aðstæðurnar eða vegna þess að hann treysti tölunum sínum of vel gerði hann mistök. Hann mætti í sömu jakkafötunum, sem báru, þótt þau væru þurr, enn greinileg merki um svita gærdagsins.

Di Tullio horfði á hann í langa sekúndu, sagði ekkert og bauð honum síðan að setjast inn á bar og fá sér kaffi.

„Vincenzo,“ sagði hann, „Gillette selur ekki blöð. Gillette selur traust. Maður leggur blað að eigin hálsi á hverjum morgni aðeins ef hann treystir manninum sem seldi honum það. Og traust byrjar með hreinni skyrtu.“

Faðir minn svaraði ekki. Hann skildi.

Um kvöldið kom hann heim og sagði móður minni að hún hefði haft rétt fyrir sér. Enn einu sinni.

Hann gerði aldrei sömu mistökin tvisvar.

Þriðja daginn tók Di Tullio í hönd hans fyrir framan Excelsior og sagði: „Þú átt eftir að ná langt. Af því að þú hlustar.“

Sú lexía varð að reglu fjölskyldunnar.

Móðir mín stjórnaði öllu sem sást. Leyfinu, verslununum, bílunum, peningunum.

Faðir minn stjórnaði öllu sem sást ekki. Fordæminu, þögninni, þrautseigjunni, reisininni sem felst í því að mæta óaðfinnanlegur jafnvel þegar maður hefur svitnað blóði í tvo daga.

Það tók mig sextíu ár að skilja að þetta er hjónaband.

Ein manneskja sem grípur í jakkaboðunga skrifstofumanns til að fá leyfi.

Og önnur manneskja sem skiptir um skyrtu á almenningssalerni svo að fyrirtækið hans skammist sín ekki fyrir hann.

GILLETTE-HJÓNABANDIÐ

Hjónaband er ekki loforð. Það er blað.

Ef þú ferð varlega með það gefur það þér sléttan rakstur á hverjum morgni í sextíu og tvö ár.

Ef þú ferð gáleysislega með það sker það þig á háls.

Faðir minn og móðir mín skáru aldrei hvort annað.

Pau lærðu bara, dag eftir dag, að halda saman um blaðið.

Ferdinando Frega

Gillette Man ✂